

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип
Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip
Macedonia

Voronezh State University
Russia

Прва меѓународна научна конференција

Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip Macedonia	Voronezh State University Russia

Прва меѓународна научна конференција Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

Ф И Л К О F I L K O

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип Штип Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Нецати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Софија Заболотнаја (руски јазик)

Биљана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце
Делчев”, 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)

а) Културологија - Собори

COBISS.MK-ID 101960202

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Юлиа Дончева (Болгария)
Неджати Демир (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Ахмед Гюншен (Турция)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич- Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Реа Луйич (Хорватия)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Ученый секретарь

Татьяна Уланска
Мария Тодорова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Софья Заболотная (русский язык)
Биляна Иванова (английский язык)

Техническое редактирование
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адрес организационного комитета
Университет им. Гоце Делчева – Штип
Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия
Э-почта: filko.conference@gmail.com
Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Rea Lujic (Croatia)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Conference secretary

Tatjana Ulanska
Marija Todorova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP.....	17
2. Асимопулос Панайиотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Vabic – Vjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳгтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донеv Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ	209
25. Заболотная Софђа - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarjeva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES.....	275

33. Иљина Татьяна - ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛУЖЕБНЫХ СЛОВ В РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ: ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА	283
34. Iskrev Dimitar - KEY CHARACTERISTICS OF SUCCESSFUL EDUCATIONAL COUNSELING OF SCHOOL'S CLASS.....	291
35. Jakimovska Svetlana - ON TRANSLATION OF CHURCH-SLAVONIC ORTHODOX TERMS IN FRENCH.....	297
36. Jankova Natka, Jovcheska Silvana - THE ART OF BUSINESS ENGLISH	307
37. Јованов Јане - ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	315
38. Јованов Јане, Ромашевска Катерина - „ИЗГУБЕНАТА ГЕНЕРАЦИЈА“ – „ИЗГУБЕНА“ НИЗ ИСКУСТВАТА И ЗНАЧЕЊЕТО.....	323
39. Јорданов Кирил, Чапова Загорка - ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВРЗ НАСТАВАТА И ОДНОСОТ НАСТАВНИК – УЧЕНИК.....	333
40. Јосимовска Верица - КНИЖЕВНОСТА КАКО СВЕДОК НА ИСТОРИЈАТА	345
41. Југрева Марија - ДИСТОПИСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРЕДВЕСНИК НА ИДНИНАТА ИЛИ САМО ТРЕНД ВО МОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	351
42. Караниколова-Чочоровска Луси - ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА (ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА ТОЛСТОЕВАТА „АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА ЈОВАН КОТЕСКИ).....	357
43. Касаповска-Чадловска Милена - КОНСТРУКЦИИ СО АТРИБУТИВНИ ГЛАГОЛИ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	365
44. Кеџан Ана - WAS CATHERINE EARNSHAW A VAMPIRE? A REVISITING OF WUTHERING HEIGHTS.....	377
45. Китанов Блаже, Китанова Ирена – ТАЈНАТА НА РУЖАТА ВО МАЛИОТ ПРИНЦ НА ЕГЗИПЕРИ.....	385
46. Китанова Ирена, Петрова Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ЧИТАЊЕТО И РАБОТАТА СО ТЕКСТ ВО ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА.....	393
47. Ковалев Геннадий - К ВОПРОСУ ОБ АВТОБИОГРАФИЗМЕ В РОМАНЕ А.С.ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН».....	401
48. Кожинкова Весна - КОСМОПОЛИТИЗМОТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА КОЛБЕ И ЛАФАЗАНОВСКИ.....	409
49. Коробов-Латынцев Андрей - «СМЕРТЬ УНИВЕРСИТЕТА» РЕКОНСТРУКЦИЈА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ ФРИДРИХА НИЦШЕ (ПО РАБОТЕ «ЛЕКЦИИ О БУДУЩНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА»).....	417
50. Коцева Весна, Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПРЕГЛЕД НА КРИТИЧКИТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА КРЕШЕНОВИОТ МОДЕЛ НА УСВОЈУВАЊЕ/УЧЕЊЕ НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК.....	423
51. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ИДЕНТИТЕТ	431

52. Krsteva Marija - BIOGRAPHICAL FICTIONS ABOUT THE GREAT AMERICAN AUTHORS F. SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	439
53. Кузмановска Драгана, Шекеринова Емилија - ИНФОРМАЦИСКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНАТА НАСТАВА ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	449
54. Kurteshi Voglushe, Gulevska Valentina - COMPARATIVE MONITORING OF BEHAVIOR OF PROBLEMATIC PUPILS IN KOSOVO AND MACEDONIA	457
55. Kyrchanoff Maksym W. - LITERATURIZING MODERNIZATIONS IN PRE- AND POST-MODERN SOCIETIES: DESTRUCTION OF ARCHAICNESS IN CONTEXTS OF INTELLECTUAL OPPOSITIONS OF BARBARISM AND CIVILIZATION CATEGORIES IN HISTORICAL TIME	463
56. Kyuchukova Sylvia - INCLUSION OF CHILDREN RAISED IN INSTITUTIONS TO THE DEVELOPMENTS IN THE SPHERE OF HEALTH BEHAVIOR.....	475
57. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ СМИ	483
58. Леонтиќ Марија - A1 и A2 ЗАЕДНИЧКИ РЕФЕРЕНТНИ РАМНИШТА НА ЗАЕДНИЧКАТА ЕВРОПСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА ЗА ЈАЗИЦИ И НИВНАТА ПРИМЕНА ПРИ ПОДГОТВУВАЊЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕЊЕ ТУРСКИ ЈАЗИК ВО ТУРЦИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА	489
59. Мајхошев Андон – ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РМ. ПРИМЕРИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	501
60. Макаријоска Лилјана, Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА МИХАИЛ РЕНЦОВ	509
61. Малинов Зоранчо - ШТИП, „ЧЕТ’РСЕ“ И УНЕСКО - КАКО ДА СЕ ИСКОРИСТИ ВПИШУВАЊЕТО НА ШТИПСКИОТ ОБИЧАЈ НА СВЕТСКАТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	515
62. Мануковска Татјана – ЗИМНИЕ СВЯТКИ В С. ПЕРШИНО И СИНИЕ ЛИПЈАГИ НИЖНЕДЕВИЦКОГО РАЙОНА ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	523
63. Марковиќ Михајло, Новотни Соња - ЗА НЕКОИ СЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ (МИНАТО, СЕГАШНОСТ И ИДНИНА)	533
64. Меркулова Инна - ПАРАМЕТРИЧЕСКИЈ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗИКА	541
65. Меркулова Ирина, Марјана Розенфелд - ЯЗЫКОВАЯ ИГРА В РОССИЙСКИХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТАХ	549
66. Методијески Дејан, Голаков Костадин - ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧИ	555
67. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - ПОВРЗАНОСТА МЕЃУ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИКАТА И ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ ЦЕЛИ ВО ОПШТЕСТВЕН КОНТЕКСТ	565

68. Мирчева-Бошевска Билјана - МОЖНОСТИ И НАЧИНИ ЗА ПРЕВОД НА ФРАЗЕМИТЕ	573
69. Михайлова Елена, Цзяннань Чжан - КОНЦЕПТ «МУЗЫКА» В ТВОРЧЕСТВЕ С.В. РАХМАНИНОВА В КОНТЕКСТЕ РАЗЛИЧНЫХ ИСКУССТВ	581
70. Михајловиќ Костадиновска Сања – МЕТАФОРИТЕ ЗА ДОН КИХОТ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	591
71. Молчанова Н. - АСТРАЛЬНИЙ КОСМОС КОНСТАНТИНА БАЛЬМОНТА	605
72. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	615
73. Нацев Трајче, Веселинов Драган - КУЛТУРНАТА ИСТОРИЈА НА ШТИП ВО ПРАИСТОРИЈАТА	623
74. Недюрмагомедов Георгий - СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ РЕАЛИЗУЕМЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ СЕВЕРНОГО КАВКАЗА	631
75. Ниами Емил - ПОЛИТКОРЕКТНОСТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЈАЗИЧНА СРЕДИНА	639
76. Никодиновски Звонко - СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА	645
77. Николовска Кристина - ПОЕТСКИОТ БЛЕСОК НА ГЕНАДИЈ АЛГИ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	655
78. Ничева Весна, Ашкилова Маја, Иванова Адријана - ПРОФЕСИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА НАСТАВНИКОТ – КОМПЕТЕНТЕН НАСТАВНИК НА 21- ВЕК	663
79. Новотни Соња, Марковиќ Михајло - КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ СТАРОСЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ	669
80. Орлов Алексей - ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОРТРЕТ РЕВОЛЮЦИИ В КНИГЕ ИВАНА БУНИНА «ОКАЯННЫЕ ДНИ»	681
81. Петрова Снежана – ИНТЕРКУЛТУРНОСТА ВО КОМУНИКАЦИЈАТА (РАЗМИСЛУВАЊА ЗА КУЛТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИСКИТЕ И ОБРАЗОВНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ)	691
82. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Коцев Митко - ВОСПИТНАТА ФУНКЦИЈА НА УЧИЛИШТЕТО ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	699
83. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Китанова Ирена, Коцева Даниела - СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ КАКО ОРГАНИЗАЦИСКИ СИСТЕМ	707
84. Петрова-Џамбазова Снежана – МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ТЕЛЕВИЗИСКИТЕ РЕКЛАМНИ ПОРАКИ	713
85. Петровска-Кузманова Катерина - МАКЕДОНСКИТЕ ОБРЕДНИ ПОВОРКИ ВО ИСТРАЖУВАЊАТА НА НИКИТА ИЛИЧ ТОЛСТОЈ	719

86. Popova Ana - THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO	727
87. Pop-Zarjeva Natalija, Iliev Krste - THE BYRONIC HERO: EMERGENCE, ISSUES OF DEFINITION AND HIS PROGENIES	741
88. Попоска Соња - АКЦЕНТОТ И АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО ЈАЗИКОТ НА МЕДИУМИТЕ	749
89. Правдина Ирина - КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛИЗ ТЕРМИНОВ РОДСТВА В ДИАХРОНИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И СЕРБСКОГО ЯЗЫКОВ).....	759
90. Пресилска Јасмина – ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА	765
91. Продановска Весна - ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	775
92. Пухова Татјана - РАСТИТЕЛЬНЫЕ ОБРАЗЫ В ВОРОНЕЖСКИХ КАЛЕНДАРНЫХ ОБРЯДАХ	785
93. Ramadanski Draginja L. - SOVIET BOOK OF THE DEAD	797
94. Ряполов Сергей - ВВЕДЕНИЕ В ФИЛОСОФИЮ» ВАСИЛИЯ НИКОЛАЕВИЧА КАРПОВА И ФОРМИРОВАНИЕ ОРИГИНАЛЬНОЙ РУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ТРАДИЦИИ	805
95. Сандева Васка, Деспот Катерина - АРХИТЕКТОНСКИ ЗАВЕСИ ВО ПРОСТОР ПРИЧИНА ЗА ДРАМАТИЧНОСТ ВО ПРОСТОР.....	817
96. Сидорук Екатерина - «МАССОВЫЙ» ЧЕЛОВЕК В КОНТЕКСТЕ РОЕВОЙ ЖИЗНИ (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ «ГОЛУБОЕ И КРАСНОЕ», РАССКАЗА «КЛЮЧАРЕВ И АЛИМУШКИН»)	825
97. Симионска Магдалена - МОРФОСИНТАКСАТА И МЕСТОПОЛОЖБАТА НА ПРИЛОШКИТЕ ОПРЕДЕЛБИ ЗА НАЧИН ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	829
98. Симоска Силвана – ГЕРМАНСКО-МАКЕДОНСКИ ЗАЕМКИ И/ИЛИ ЛАЖНИ ПАРОВИ.....	839
99. Sîrbu Otilia - BETWEEN SACRED AND PROFANE.....	857
100. Smilkova Viktorija - INTER-LINGUSTIC ANALYSYS OF APOLOGIES IN MACEDONIAN AND ENGLISH	863
101. Ставрева Веселиновска Снежна, Кирова Снежана - КОРЕЛАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ СОДРЖИНИ СО ЕКОЛОШКА ТЕМАТИКА НА ЧАСОВИТЕ ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА	877
102. Стојанов Трајче - ДОСТОЕВСКИ КАКО ЛИТЕРАЛИЗАЦИЈА НА ФИЛОСОФИЈАТА НА СОЛОВЈОВ	887

103. Стојаноска Иванова Татјана, Анастасовски Иван, Томевска Илиевска Елизабета - ИНТЕРКУЛТУРНИОТ ДИЈАЛОГ И СПОРТОТ	899
104. Сулејмани Умит, Челик Махмут - МЕТОДИ И ТЕХНИКИ НА ЧАСОВИТЕ ПО ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ СПОРЕД ПРОЦЕСИТЕ НА КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ	905
105. Тамкина Вера - МУЗЕЙНОЕ ЕКСПОНИРОВАНИЕ КАК ХУДОЖЕСТВЕННА ПРАКТИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЕТАПЕ.....	915
106. Танеска Александра П., Здравковска-Адамова Благојка - ИСКАЖУВАЊЕ МИНАТОСТ СО СУМ И ИМАМ-КОНСТРУКЦИИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СО ОСВРТ НА НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК.....	923
107. Тантуровска Лидија - „МАША И МЕДВЕДЪ“ НА МАКЕДОНСКИ	933
108. Тасевска Марица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ ЈАЗИЧНИ ВАРИЕТИТИ ВО АВСТРИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ Ј АЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК „SCHRITTE INTERNATIONAL”.....	943
109. Тернова Татјана - ИСТОРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЈА А. МАРИЕНГОФА В РОМАНЕ «ЕКАТЕРИНА»	951
110. Тефова Маја Ѓ. - ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС / НАСТАВАТА ДЕНЕС	959
111. That Thanh-Vân Ton – LA COMMUNE DE PARIS: UNE PAGE D’HISTOIRE MÉCONNUE, DÉFORMÉE VOIRE OUBILÉE.....	971
112. Тихонова Ольга - ОСНОВЫ ТИПОЛОГИИ И ЭВОЛЮЦИЈА РОМАНТИЧЕСКОГО ГЕРОЯ В ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА	979
113. Тодорова Марија, Коцева Весна - ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	989
114. Тоевски Свето - ЗНАЧЕЊЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ПЕДАГОШКИ ТЕОРИИ И НА ЕФЕКТИВНАТА ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА - ПОГЛЕД НА ПРАКСАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТИ И НА ЈАЗИЧНИОТ ОДДЕЛ НА МИТ ИНСТИТУТОТ	997
115. Трајкова Мира - АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК: AGENDA И VITET	1017
116. Уланска Татјана, Кузмановска Драгана, Кирова Снежана - СЕМАНТИЧКА СПОРЕДБА НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НА СРОДСТВО ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ СО МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК	1029
117. Фролова Анна - ЯЗЫК КЛАССИКИ И ЯЗЫК СОВРЕМЕННОСТИ В ПЬЕСАХ-РЕМЕЙКАХ С. КУЗНЕЦОВА И О. БОГАЕВА «НЕТ ПОВЕСТИ ПЕЧАЛЬНЕЕ НА СВЕТЕ...» И С. ЖАТИНА «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА: ВОРОНЕЖСКИЕ СТРАДАНИЯ».....	1035
118. Холина Дарња - ЭКСПРЕССИВНЫЙ СИНТАКСИС В ПОЭЗИИ У.Б. ЙЕЙТСА.....	1043

119. Хохонин Дмитрий - МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАИМЕНОВАНИЙ ЛИЦ, СВЯЗАННЫХ С МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ПРОФЕССИЕЙ	1053
120. Христовска Соња – ЈАЗИКОТ ВО МОИТЕ СОНОВИ И СОНОВИТЕ НА МОИТЕ БЛИСКИ	1063
121. Цветановски Гоце - МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА НЕКОИ РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ	1071
122. Цубалевска Мери - АСПЕКТИ НА ПРОУЧУВАЊЕ НА СТАРΟΣЛОВЕНСКАТА ЛЕКСИКА	1079
123. Челик Махмут, Сулејмани Умит - КРИТИЧКИ ОСВРТ КОН ЗБИРКАТА РАСКАЗИ „СЕДМОГЛАВИОТ ЏИН“ НА МУСТАФА КАРАХАСАН	1089
124. Чернобаева Алла - ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ГРЕХЕ И О ВОЗМЕЗДИИ В ВОРОНЕЖСКИХ ДУХОВНЫХ СТИХАХ	1097
125. Чуносова Ирина - РАЗВИТИЕ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	1103
126. Швецова Ольга - ЯЗЫКОВОЙ ОБРАЗ АНТИУЧЁНОГО (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ И. ГРЕКОВОЙ «КАФЕДРА»).....	1109
127. Шутаров Васко - ДИНАМИЗИРАЊЕ НА КУЛТУРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО РУСКО-МАКЕДОНСКИТЕ ОДНОСИ, НАЈНОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	1117

УДК: 811.163.3-112

**КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ
СТАРΟΣЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ**Соња Новотни¹, Михајло Марковиќ²д-р (редовен професор), Државен универзитет во Тетово, Филолошки
факултет, snovotni@yahoo.com¹д-р (асистент), Државен универзитет во Тетово, Филолошки факултет,
mihajlomarkovikj@gmail.com²**Апстракт**

Во трудот којшто е предмет на наша разработка со наслов *Контрастивност на дијакхронијата на македонскиот јазик прикажан преку старословенските ракописи* ја претставивме еволуцијата (дијакхронијата) на македонскиот јазик, односно развојот кој тој го има како дел од јужнословенската група на јазици, претставен преку неколку старословенски ракописи, со контрастивно истражување и проследување на избрани контексти во делата со народен говор (јазик) на Кирил Пејчиновиќ - Тетоец и Јоаким Крчовски. Како појдовен материјал од каде што го започнавме истражувањето се земени старословенските ракописи: *Трескавечки еухологиум*, *Пролог бр. 72* и *Слепченски патерик*. Ја согледавме состојбата и еволуцијата на јазикот во народните македонски дела (преку ексцерпираниите контексти) *Огледало* од Пејчиновиќ и *Чудеса пресејатија Богородици*, од Крчовски, за во завршокот да ја елаборираме и да ја проследиме диференцијацијата на ексцерпираниот материјал од наведените ракописи и дела во СМЈ. Со ваквото истражување се надеваме дека пред сè ја оддадовме должната почит кон историјата на македонскиот јазик, а со компаративните методи и контрастивното истражување направивме своевиден приказ на развојот на јазикот преку факти ексцерпирани од повеќе значајни текстови на старословенски и народен јазик.

Клучни зборови: *старословенски, народен, македонски, контрастивност, дијакхронија.*

Увод

Во почетокот на трудот даваме кус осврт на старословенскиот, црковнословенскиот и народниот јазик, како и на нивното значење и место во лингвистиката, а подоцна ќе биде проследен и кус осврт на сите опфатени текстови за разработка.

Старословенскиот јазик е познат во лингвистиката (поточно во славистиката) како првиот пишан, забележан, засведочен словенски јазик, а тоа бил јазикот којшто го говореле македонските Словени во непосредната

околина на Солун, во втората половина на IX век. Сите словенски јазици, вклучително и старословенскиот, водат потекло од прасловенскиот јазик. Познато е дека Словените својот јазик го именувале како словенски (**НАЗЫКЪ СЛОВЪСЬСКИНЪ**), а себе се именувале како Словени (**СЛОВЪНИНЪ**, множина **СЛОВЪНЕ**)¹.

Црковнословенскиот јазик, како директен продолжувач на старословенскиот јазик, имал не само непосредно подолг развојен и дејствувачки период во споредба со својот претходник, туку тој во една од своите варијанти во сферата на црквата се уште останува во употреба². Во славистичката наука, иако сè уште можат да се сретнат различни сфаќања за терминот „црковнословенски јазик“ и за неговата содржина, се повеќе се прифаќа и надвладува практиката со овој термин да се означува јазикот кој во својата основа го презел системот на старословенскиот јазик, но кој не ја содржи онаа нормативност, својствена на старословенскиот јазик. Како што е познато, со расколебувањето на нормите на старословенскиот јазик, почнува развојот на неговите соодветни варијанти, наречени варијанти на црковнословенскиот јазик, чијашто меѓусебна разлика се манифестира пред сè на фонетски план. Не постоел всушност засведочен единствен писмен, нити народен, се разбира, црковнословенски јазик, ами засведочено е постоењето на неговите варијанти. Во извесна смисла, со соодветна условност, постоењето на црковнословенскиот јазик би можело да се допушти како смислен збир на овие варијанти, како вид словенско коине. Но бидејќи црковнословенскиот јазик и преку сите локални и временски разлики во основа останал заеднички, а делумно и да се задоволи практичната страна на прашањето, прифатен е терминот црковнословенски јазик, со соодветната содржинска и терминолошка условност³.

Од друга страна, народниот јазик, самите автори на делата на народен јазик го нарекуваат „простиј“ или „простејшиј“. На оваа нивна постапка не треба да се гледа како на свесен стремеж или настојување за издигнување на народниот јазик на степен на литературен и на негово унифицирање, туку само како на свесно настојување јазикот на нивните текстови да биде разбирлив за пошироката читателска публика, да го разбираат оние таканаречени „простејши“ и „некнижни“. Пејчиновиќ и Крчовски со оваа постапка на писмениот црковнословенски јазик му го спротиставуваат народниот јазик. Во резултат на оваа нивна постапка е добиена опозицијата. Наспроти традиционалниот црковнословенски јазик со сфера на висок стил, стои народниот јазик со сфера на низок стил. Името „прост“ или „простејши“

¹ С. Новотни, Скрипта по старословенски јазик, Тетово 2007, 1-2;

² М. Марковиќ, *Преемственост на лексиката меѓу Слѣпченскиот патерик и Огледало од Кирил Пејчиновиќ и Различна поучителна наставленија од Јоаким Крчовски* (докторска дисертација во ракопис), Скопје 2015, 9-10.

³ М. Марковиќ, *Преемственост на лексиката меѓу Слѣпченскиот патерик и Огледало од Кирил Пејчиновиќ и Различна поучителна наставленија од Јоаким Крчовски* (докторска дисертација во ракопис), Скопје 2015, 11;

јазик, со кое нашите книжевници од почетокот на XIX век го означуваат јазикот на своите текстови, не е нивно откритие, туку тоа е наследено од дамаскинарската книжевност, којашто го наследила, односно презела, од грчката дамаскинарска литература.⁴ Па така, и во текстовите на Кирил Пејчиновиќ и на Јоаким Крчовски е одразено наследството на дамаскинарската книжевност, коешто во позабележителнаа мера е присутно во текстовите на првиот од нив,⁵ што не значи дека меѓу нивните текстови и текстовите на дамаскинарите може да се постави знак на еднаквост.⁶

Во делот што следи ќе му посветиме должно внимание на описот на ракописите коишто се предмет на наша работа во овој реферат.

Од *Трескавечкиот еухологиум*⁷ се зачувани 123 листа (фолии). Кодексот е пишуван на пергамент и на хартија. Во минатото ракописот бил изложен на пожар, така што се оштетени почетните и последните листови, а исто така и маргината од другите листови. Оригиналната пагинација не е зачувана, така што неможе да се утврди колку листови имал првобитно целиот ракопис. Најголемиот дел од кодексот е грчко словенски палимпсест. Грчкиот текст е пишуван кон крајот на XII или во почетокот на XIII век, додека словенскиот текст е подоцнежен. Текстот на еухологиумот е пишуван со кафено мастило, со кирилско полууставно писмо во една колона, од тројца писари.

*Прологот бр. 72*⁸ (крајот на XIII век) се чува во БАН во Софија (Република Бугарија), содржи 113 листа (фолии) и неколку откинати парченца што не се земени во предвид при неговата понова нумерација. Целиот кодекс е пишуван на пергамент од различен тип и квалитет. Едни листови се пишувани на дебел, рапав и грубо обработен пергамент, други на помазен и потенок пергамент, а трети на тенок и убав пергамент. Ракописот е многу оштетен, така што некои листови дури и се распаѓаат. Текстот е пишуван со кафено мастило, кое на некои листови е потемно, а на некои посветло. Целиот ракопис е испишан од еден писар, кој е многу вешт во пишувањето, така што ракописот остава впечаток со убавото писмо и уредност.

*Слепченскиот патерик*⁹ е пишуван на крајот на XIV век на дебела и груба хартија на 246 листа со димензии 20x13 см. *Слепченскиот патерик*, кој од Слепченскиот манастир прво бил пренесен во Археолошкиот музеј во Софија, а оттаму бил префрлен во Софиската народна библиотека каде што се

⁴ Б. Конески, *Историја на македонскиот јазик*, Скопје 1965, 13; Б. Конески, *Грамматика на македонскиот литературен јазик*, Скопје 1966, 16-21; Б. Конески, *Кирил Пејчиновиќ, Слово за празниците*, Предговор, Скопје 1968, 50-51;

⁵ П. Х. Илиевски, *Претходниците на Кирил Пејчиновиќ, Кирил Пејчиновиќ и неговото време*, Тетово 1973, 60-61;

⁶ Б. Конески, *Кирил Пејчиновиќ, Слово за празниците*, Предговор, Скопје 1968, 50-51;

⁷ С. Новотни, В. Десподова, Е. Јачева-Улчар, Љ. Митревски, М. Чичева-Алексиќ, *Трескавечки еухологиум*, Прилеп 2000;

⁸ С. Новотни, В. Десподова, Љ. Митревски, М. Чичева-Алексиќ, *Пролог бр. 72*, Скопје 2006, 7;

⁹ М. Марковиќ, *Слепченски патерик – лингвистичка анализа* (магистерска теза), Тетово 2011, 23;

чува и денес под број 1037. Пишуван е со безјусов правопис. Нема оригинална пагинација, односно има понова пагинација која прво е погрешена па потоа од друга рака повторно пагиниран. Стари записи нема, а поновите се на македонски јазик. Писмото е читливо, правилно пишувано, секоја страница содржи 20 реда со некои исклучоци, има многу кратенки, лигатури и надредни знаци, пишуван е без многу грешки и само на мал број страници е оштетен и не се чита. Фалат страници на почетокот и на крајот на ракописот. Ракописот започнува со житие за Еуфимија, а содржи и повеќе помали текстови.

*Огледало*¹⁰ е првата печатена работа на К. П. Т. Со помош на призренскиот поп Коста Стошиќ, *Огледало* на К. П. Т. било печатено во Будим, во универзитетската печатница, во 1816 г. Набрзо по печатењето и пренесувањето во Македонија, делото на К. П. Т. станало многу популарно и него го има скоро секој свештеник во Македонија. Поради недостиг на печатени примероци, делото на К. П. Т. било во употреба во сите три дела на Македонија. Веднаш се појавиле преписи на одделни партии од *Огледало*.

Четвртото дело на Ј. К. носи наслов *Чудеса пресвјатија Богородици*¹¹, печатено во Будим 1817 г. На насловниот лист не се спомнува авторот, но на стр. 3 се вели дека преводот бил направен од „трудом же Јоакима в монасех многогрешнаго“. Делото било многу популарно, доживеало четири изданија и повеќе преписи¹².

Во претходниот дел на нашиот реферат дадовме кус осврт на делата што се предмет на нашата работа, за во текстот што следи да дадеме приказ на определени контексти од секој ракопис поединечно, доаѓајќи до проследување на истите во СМЈ, преку што најдобро ќе може да се огледа контрастивноста на дијахронијата во старословенскиот, народниот и современиот јазик.

Трескавечки еухологиум:

Ѣ друогнми мнрооснцамн.рѣѣдаше непороучна зрѣцихъ къ гробоу носима. глше оубн мнѣ что внжоу камо ндешн уѣдо снѣ мон н едноу ме ѡставаѣшн : (5v/19-22)

рѣпо н оутврѣжѣнїе члкомъ.рѣн сѧ влчѣ.мѣсто сѣнїа славы.оумрѣцвенїе адово.урѣтоже вѣсесвѣтлын. рѣн сѧ агглѡмъ радсн.рѣн сѧ помощннѣ вѣрно мѡщнм тн сѧ гнѣ ѡбразнаа колесннѣ словоу рѣн сѧ прѣутга. (8v/10-14)

¹⁰ Курјалъ тетоец пенѣнновнѣхъ, *книга сѧ зовомаа ѡгледало*, писмены кралевскъ :

оунїверсїтета пѣцанскагѡ, въ бѣдннѣ градѣ 1816;

¹¹ Ј. Крчовски, *Чудеса пресвјатија Богородици*, Будим 1817;

¹² С. Матић, *Опис рукописа Народне библиотеке*, Београд 1952, 214, опишува еден препис од ова дело, направен во Скопје 1861;

раун са нже свѣ нензрѣнно рожьшн. раун са еже како нїедного набунвшн раун са прѣмждрї прѣходѣцїа разоумъ. раун са вѣрны ѡзарѣжцн съмысль. раун са невѣсто неневѣстнаа кѡ снаа вышнѣго ѡсѣни тогѡ, къ заумѣтїю браконенскоуснѣ. (10/17-23)

уроноснцж жены. къ гробоу что прїидосте. что нцете жнваго въ мртвы. ѡ вскрепѣ дръзанте выпїе аггль: ѡ страхомъ прїидеше жены на гробъ. млст ми тѣло твое помазати тѣцѣесе. н се не ѡбрѣтшене дооумѣхоу се себѣ. (35v/13-20)

вльшн се пространнѣшн бѣ двѡ утѡа. въ мѣстнла есн бѡ... атно не ѡписаннаго. н роднла есн всѣ на нзбавленїе. нже вѣрою не соуменно въспѣвающїимъ те: каваѣ зебе юже пауе оума н слова мтрѣ бно. юже въ лѣтѣ безлѣтнаго нескзанно рожьшѡю. вѣрнн едно мѡдрь нзвелнчаемъ: свѣ пасцѣ: рѡу кѡ жены възвѣстї те мнмонды спѣ ншѣ. ѡбрѣте слѣпа безъ ѡїю. пл кѡбѣ на землю. н сътвори брение помаза его къ ѣмоу посла нтн н оумытн се. (65/5-18)

тѣмже достоинно възмъзнїе мѡкамъ прїетъ вѣнць. н даешн н валенїа рѡуе геѡгне. мнѡха сьгрѣшенїемъ ѡтѡавленїе дарова утѡшнмъ съ любовїю твою память: мыслнаа двѣрн прѣтаа. прнтѣкающетн вѣрою. нзбавн ѡ напастн. како да прославляемъ рожьство твое. въспенїе дшѡ ншѡ: (105v/4-14)

не прнкосновеные славы твое закр... вают се. ты бо бѣ сы н не нспнсанъ нь. безначельнь же н не нзлаажьнь. прннде на землю ѡбразъ рабн н прїемъ. въ пѡбн ѡлвчѣсцѣ н бы въ нетрѣпѣше бо влкомъ срьдїа радн мтн твоее. вндѣтн ѡ дїавола мнма рода ѡлвѣа прїде нспенѣ. (120/6-13)

Пролог бр. 72:

быста въ тавромени. н лоукнѡ же съ мнромъ оуспе н ѡдѡ дшѡ. мѣа. тѡ . нї. днѣ стѣра стѣо сумевна кепѡа ѣрлѣмьскаго . . . сын стѣы свѣцїноменнкъ хѣб сумевонъ бѣше прн цртѣвн траннѡн. вторы кепѣ бѣ ѣрлѣмѣкы. по ѡковѣ братѣ гнн. нже бѣ братень снѣ самомоу гѡу ѡковоу снѣ бывѣ. клеѡпннъ. н марнннъ. клеѡпа бо н юснфоу бѣ по плѣтн ѡцѣ гнѣ. брѡ бо бѣста. тон бо снмевонъ ѡ глѡанъ ѡ ѣретнкъ. н ѡтѣ бѣ ѡ кназь н ѣлннскыѡхъ. н много мѣнь бывѣ. н мнѣгымн макамн нстазанъ бывѣ. (3/2-15)

апла Филлипа. едного ѿ .ви. Филлипъ аплъ. едныи ѿ .ви. аплъ. ѿ галлиѣа. и ѿ видьсанды. по възнесенн же гни. стго дха блгтнѣа многа уюдеса сътворнвъ при траанѣ цри. приде въ змннѣа халага. нже есть ннѣа нраполь. съ седмн дщери мн свои. съ маримнѣиѣа сестриѣа своиѣа. и съ вартоломеѣемъ аплом своимъ. оуѣа словоу хво и покарѣа не вѣрныѣа. нмѣха же яко ба ехндна. мнози же вѣроваша. въ нхъ же бѣ нннора жена антипатова. маунвшаго нхъ. по семь повѣшенъ бывъ варфоломен. и Филлипъ стрьмоглавъ на стѣнѣа града. висащоу же Филлипоу и мащоу са. вънезаяпа разведе са землѣ и пожрѣ безбожннѣа. и антипата и ехндна. и жрыца иѣа. (27/2-20)

поледнвшоу са. ѳсаженн бывше стоѣти въса ноць. ндеже едномоу ѿ нхъ нзнемогшоу. стрѣгы нхъ банникъ. едннъ вѣнець нзбываѣащн. нже бѣ разлнѣавшаго са съвлѣкѣ са и прнтеѣе къ стым и вѣроваша хви. заоутра же яко явнша са. ѿвн оумерше ѳвн и еѣе дышаще. на брѣгъ нзвѣѣченн бывше. и голѣнн нхъ съкроушьше. на колесницѣхъ възложыш... еѣа. въврженн бнша въ рѣка и ти тако сконѣшѣа са. въ тѣ днѣ стго днѣннсна. днѣннсне хвѣ мѣннкъ бѣше еже едннъ ѿ познавшнхъ стго кондрата. и к немуу хоѣащннмъ. възвѣщено бѣ князоу гра ... ннта ѳклеветан же бывъ яко повел... цревоу не повиноуетъ са. и велнкы ... прѣѿбнднтъ. нного же ба ѣко ѣго проповѣдаетъ. распатаго глѣа яко тон есть бѣ створнлъ небо и земла. и море и всѣа же въ нхъ. нже хоѣетъ прнти съ небесе съ славоѣа. саднтн жнвыимъ и мртвынмъ. (75в/2-22)

и нма побѣно нмащн. многы ѿ неунстынхъ жень оувѣщаваше. оудалѣти са лакавынхъ дѣѣанн. вѣровати въ хд. того ради ведена бывши къ князоу. прѣщена бѣ ѿ него. ли ндоломъ пожрѣти. ли въ бладинце ведена быти. ѳна же ннѣтоже нного. ѿ... створнтн рѣ. на на хд надѣѣати са. яко и вѣра съблюсти и унстота. къ снмъ князь разыгнѣвавъ са. бладинкоу нѣкоѣмоу мннца прѣдастъ. и млнтвоѣа ѿбоуѣавши неунстынхъ. стрьмленен. ѿ нхъ едннѣа прнстапнвъ. ѿнадоу оумрѣ. ти яко оуслыша князь. прнзѣва ѣа и мли ѣа. въскрѣснтн оумершаго. и томоу бывшоу. вльшьствомъ прѣгрѣшеннѣа прнкоснав са. ѳгневи прѣданъ бѣ. ти тако сконѣшѣа са. въ тѣ днѣ. стра стѣнѣа мннца кнпрлнѣа. кнпрлнѣа мнца. бѣ при днѣклнтнѣнѣа. и маѣнмнѣнѣа црема. ѿ гра кнрнннннскаго. ѿ прѣроднтель хнѣнѣа. нже съ мажемъ пожнвшн .в. лѣ и прѣбѣ въ вдовьствѣ лѣ .кн. маждѣ ѣа оумершоу. молнвшн са роднтелма своима. и нде къ стгомоу ѳеѿроу ѣппоу въ темннцн сащоу затвореноу. нсповѣданнѣа ради хвѣ. нцѣленнѣа ради болѣше бо зѣло главоѣа. (112/6-31)

Слепченски патерик:

вндѣвъ же анѣпаты и вѣставъ нде въ прѣторь. телеса же стою възъмше хрѣтиане положише на въ унстѣ мѣстѣ славно ѡтроу же бывшоу. прїнде кнезь хоте вѣпрашати стоюю ефимню она же нзыде нс тьмнице поюци и глѡци. (3v/9-18)

свьршеныи же ѿ хѣ младѣнць ѿвещаваше. боунаен безоумне что бледнши. мню яко ѡпанна нен мѣ. и невѣсн ꙗко глѣе, дръзною въ мн толнко рѣуи. повелѣ же ю вѣврѣци въ печь. прѣвѣ еже да же слоугы невѣргоше ю, сама вѣлѣзе вѣшьши же еи въ печь. (23/3-12)

и оузриши рнзоу позлащенною. здѣ бо ѡни едннствоуюце. ѡви же цѣломоудрїемь бракомь жнвоуце. и не много же ѿ ннхъ ѡстануть. ѡвы едннбраучнмь. ѡвы же вѣдовьствомь. внднмь проуана. слыши дьци и внжѣ. что оубо дьци ли бѣ. жена ѡбнѣ. ен. нншто же бо здѣ телесно. яко женоу ѡброучн, яко дьцерь любнть. яко рабоу мнлоуѣтъ. ѡко двѣцоу съхраняеть. (93/5-17)

яко да не внною телесныи ѡпрѣвѣ, оупражню се ѿ непрѣстанныи слоужбы юже кѣтевѣ. и прншьши въ стоюе краннєво мѣсто, и тамо тою же мѣтвою помѣнхъ се. и прнложнхъ съ соуды снѣ къ стѣмоу камени, и прнзвахъ стѣюе нме бжїне и нзышьши ѿ тоуду, прѣдахъ себе въ роуцѣ бжїн. съ шьши мн оубо въ їернхонь. и прѣшьши стѣн їордань, шьствовахъ повѣргоу мртваго мора. снѣ ѡбо по гораꙗскытаюцимн се и блудецн по поустыни, dospѣхъ до потока сѣгъ и възшьши на камень. (162v/2-17)

ѡд вѣцн створшон мѣтъ на хотецин ѡудавити се длжннкъ радн ꙗко въ алеѣандїи прнлѣ вѣ папѣ. двѣ нѣкоя ѡставлена сротою роднтелю нмоуци нмѣннѣ. бѣше и еце не крѣчена. въ еднн же ѿ днн прохѣдешн скрозѣ вноградн. нже ѡставнста роднтелн еи. вндѣ нѣко него оуготовльша се на оудавленнѣ. прнтече же и рѣ емоу. что творнши ѡлѣуе. и рѣ еи. не дѣи мене жено яко въ мнзѣ скрѣбн есѣ. глѣ емоу повѣжѣ мн вноу. (215/3-15)

Огледало од Кирил Пејчиновиќ - Тетоец (К. П. Т.):

натн брате за оутрешенъ, или денешенъ за него ѡ нма и веуерьта седнн веуерай мнрнѡ, не пой песны раскошнн, не седн до полночь (69/11-13)

ТАКА СЕ ИЗМОЛБЕТЪ БГА, А ВЫЕ КАКΩ ВНѢАМЪ ЕДНИ ЛЮДН ВО СРНА НЕДЕЛА ЂОА ИДЕТЬ НА ПРОУКА, ДА СЕ ПРОСНТЪ (89/17-19)

А КАКΩ ГЛЕДАМЪ ВО ЕДНЫ СЕЛА ДА УЉВА ГДЪ ДНПЪ ГРЉБΩ НИ ХРНСТІАНИ МОЖЕМЪ ДА ГИ НАРЕУЕМЪ (95/1-3)

БѢЖИТЕ СКВЕРНАА ѿ КРТА ХРТОВА ѿ ГОНИМАА ИАКΩ ПРАХЪ РАСТОУНТЕ СА, ИАКО ВОСОКЪ РАСТАПАЙТЕ СА, И БЕЗВѢСТНИ БЉДНТЕ ѿ ПЛОДА СЕГΩ, ИАКО ЖЕ ВОСОКЪ НЕ ТРПНТЪ ОГНЬ, СИЦЕ И ВЫ РАСТАЙТЕ СА СЛОЮ И ДѢЙСТВІЕМЪ УТНАГΩ И ЖИВОТВОРАЦАГΩ КРТА (27/19-23)

ПОБУЕНИЕ СВАКОМЪ ХРНСТІАНЪ, КАКΩ ПОДОБАЕТЪ ПРАЗНОВАТИ ПРАЗНИЦЫ ГОСПОДСКИХЪ, И СТЪХЪ И КАКΩ ПОДОБАЕТЪ ПРИЧАСТИТИ СА (3/6-8)

ЕМЪ РЕУЕ НАМЪ ХРНТОСЪ УЉКАЙТЕ ДА ВИ ѿВОРАТЪ, ПЫТАЙТЕ ДА ВИ ДАДАТЪ, ТРАЖИТЕ ДА НАЙДЕТЕ, ЗЕРЕ СВАКЪ КОН ПРОСНТЪ ЂЕ МЉ ДАДАТЪ, И КОН ЂЕ ТРАЖИ ЂЕ НАЙДЕТЪ (137/17-20)

ПРЕСТЉЮ, ПРЕУТЉЮ, ПРЕБЛГВЕННЉЮ, СЛАВНЉЮ, ВЛЦЉ НАШЉ БЦЉ, И ПРИСПОДѢВЉ МАРИНО, СО ВСѢМН СТЪМН ПОМАИЉВШЕ, САМИ СЕБЕ, И ДРЉГЪ ДРЉГА, И ВЕСЬ ЖИВОТЪ НАШЪ ХРТЉ БГЉ ПРЕДАДИМЪ. ЛНКЪ: ТЕБЪ ГДН (46/11-13)

ВИДИТЕ БРАТІА СЛАТКА КАКО ПСАИМО, ТАКΩ ТРЕБЕ И ДА ДРЖИМО: ДРЉГЪ ДРЉГА ОБИМЕМЪ: ЂЕ РЕУЕТЪ ДРЉГЪ ДРЉГА ДА ЗАГРЛИМО, ЕДНІЉТЪ ДА РЕУЕМО: ХРНТОСЪ ВОСКРЕСЕ, ДРЉГІЉТЪ ДА МЉ ѿГОВОРИ, ДА МЉ РЕУЕТЪ: ВО ИСТИННЉ ВОСКРЕСЕ (121/9-13)

НЕ ПІЕНЪ, НЕ ИДЕНЪ, НЕ ЛЉТЕНЪ СЕ, НЕ КАРАНЪ СЕ СО ЖЕНА СИ ОУ ПОСТЕЛА НЕ СЪПІЕНЪ КРЦЕНЪ СРИГЪ И СВАѢИ И ГОЗБИ НЕ УНИѢНЪ, НЕ ПЦДЕНЪ СЕ НЕ ВРЖДЕНЪ СЕ ѿПРОСТДЕНЪ СЕ СИРОМАА ПРИГЛЕДЉНЪ ОУТРО (88/13-17)

Чудеса пресвјатија Богородици од Јоаким Крчовски (Ј. К.):

По спасовъ день, тоестъ - по вознесеніе Гда нашегω Ииса Христа по 15 годѣни Евреи оутепале со съ каменѣ светаго первомученика Стефана, и испадиле сѣте апостолы от Иерусалима; и сѣчки, кои веровале въ Христа. (6/22-25)

Во врема православныхъ Царѣ М-хаїла и Θεодѡры сѣѣа имало оу Цари- градѣ некой сѣдѣа име томѣ Антоній, той ималъ оу своѣ домѣ цѣрковь. Бѣѣ на мѣсто шѣ гѣ викали Неѡрїа: и имало Царове, шѣ не се кланали на сѣѣий икѡни, и ѡбрале таа цѣрква, какѡ и дрѡгѣте црѣкви и съ фрѣлили

сичките сѣи икѡни, сѡлтѣ ѣдѣнѣ крѣстѣ ѡстѡвили и гѡ заковаѡли за цыдѡ:(11/16-18)

Монахѣ некой живеѡлѣ на гора Ѣлеѡнска, и имѡлѣ ѣднѡ хѣбава икѡна, ѡбразѣ претѣйѡ Бѣы, и многѡ ѡ почитѡлѣ, и сѡкѣй дѣнѣ се мѡлилѣ предѣ немѡ БГѢ, да гѡ иѣзѡви ѡ блѡднагѡ дѡвола: за шѡ тѡлкѡ гѡ борѣла тѡѡ помышлѣнѣ грѣшна и дѣнѣ и нѡщѣ, и гѡ преклѡни векѣ, да оѡчѣни тѡй грѣхѣ, и тѡй чѡсѣ, кѡкѡ се распѡли тѡй ѡгнь пѡхѡтнѣй, ѡ ѡнѣ идѣше при икѡната БГѡродичина, и се молѣше со слѣзи, да мѡ се оѡгѡси тѡй ѡгнь пѡхѡтнѣй, вѣди дѡвола блѡднѣй, за шѡ соѣ пѡмѡщѣ БГѡродична прѣма брѡтѣ лѣгкѡстѣ:(37/15-22)

Оѡ Цариградѣ имѡло ѣдѣнѣ Ѣврѣинѣ, ѡнѣ имѡлѣ ѣднѡ дѣте сѣдѣмѣ годѣни, и ѡишло оѡ црѣква соѣ дѣца хрѣтиѡнски и се пречестѣло; ѡ попѣ не гѡ познѡлѣ: и ѡишло дѡма, казѡло на тѡтка и на мѡйка. Кѡкѡ чѡлѣ тѡтко мѡ, се разлѡтилѣ, кѡкѡ дѡшманѣ Хрѣтѡвѣ; и фанѡлѣ дѣтѣто, и фрѣ- лѣлѣ гѡ оѡ фѣрна запалѣна соѣ силѣнѣ ѡгнѣ;(67/5-8)

Во днѣ Феѡдѡѣи великагѡ, имѡло некой члѣвѣкѣ оѡ Цариградѣ добродѣтеленѣ и многѡ богѡтѣ, имѡлѣ сына ѣдинѡроднагѡ, именѣмѣ Феѡ- флѣ; оѡ старѡсти ѡсирѡмѡшелѣ многѡ, не мѡлѣ, со шѡ да се храни, и рекѡлѣ на сына сѣ: Чѣдо, вѣдишѣ зашѡ смѣ сирѡмѡсы, и не мѡжеме, да се глѣдаме, ѡмѣ да тѣ прѡдамѣ, и тѣ да живеѣешѣ.(97/4-7)

Во текстот (контекстите) којшто гѡ проследивме и прикажавме погоре може јасно да се проследи континуитетот на развојот во македонскот јазик преку старословенските текстови, тргнувајќи прво од најстариот текст (*Трескавечкиот еухологиум*) во којшто следиме најархаична лексика, потоа *Прологот бр. 72* во којшто проследивме слична старословенска лексика како во *Трескавечкиот еухологиум*, преку *Слепченскиот патерик*, каде што веќе се забележува мал продор на народната лексика и слобода во пишувањето поради жанрот на кој овој текст му припаѓа, за во следниот момент да проследиме поголем временски отскок, односно даваме приказ на *Огледало* и *Чудеса прјасвјатија Богородици* од нашите интелектуалци и просветители коишто први пишуваат текстови со набожно-морализаторска содржина на народен македонски јазик. Присуството и учеството на народниот јазик во овие текстови не би останало забележано и нивните автори експлицитно да не наведуваат дека тие се преведени или составени на „простејши“ јазик. Народниот јазик во *Огледало* и *Чудеса прјасвјатија Богородици* на Пејчиновиќ и на Крчовски особено доаѓа до израз при објаснувањата на црковнословенизмите и при толкувањата на определени содржини предадени

на црковнословенскиот јазик.¹³ Текстовите на Кирил Пејчиновиќ и на Јоаким Крчовски претставуваат „последна антологија на средновековната книжина на наш терен“, но и прва „антологија“ на нашата нова книжевност на народен јазик.¹⁴ Сепак, и во овие дела иако пишувани во ист временски период, може јасно да се проследи голема разлика во јазикот (народноста, сниженоста) којшто е доста поистакнат и позабележлив во делото на Пејчиновиќ, кое во суштина е и неговото најзначајно дело. Читајќи ги текстовите на Пејчиновиќ и на Крчовски, можеме да се увериме во констатацијата дека Пејчиновиќ е „несомнено кај нас најблиску сврзан со душата на прстонародната реч“.¹⁵

Заклучни согледби

Во заклучните согледби би додале дека преку овој труд, односно преку контрастивното истражување од компаративна природа на старите текстови (ракописи) од македонска црковнословенска (народна) проевиненција, може јасно да се проследи дијакронијата (историјата) и еволуцијата (развојот) на македонскиот јазик гледано од аспект на неговата лексика, односно да се проследи изразениот континуитет којшто го има македонскиот јазик од старословенскиот, па се до современиот литературен јазик. Со овој реферат воедно отвараме нови аспект на проучување (истражување) во областа на континуитетот, развојот, контрастивните проучувања, компарацијата на наведените ракописи, и тоа на различни лингвистички рамништа во различни временски интервали, почнувајќи од старословенскиот канон, па сè до денес, во делата на современите лингвисти и литерати.

Користена литература:

Илиевски, П. Х., *Претходниците на Кирил Пејчиновиќ, Кирил Пејчиновиќ и неговото време*, Тетово 1973.

Конески, Блаже, *Историја на македонскиот јазик*, Скопје 1965, 13; Б. Конески, *Грамматика на македонскиот литературен јазик*, Скопје 1966, 16-21; Б. Конески, *Кирил Пејчиновиќ, Слово за празниците*, Предговор, Скопје 1968, 50-51;

Конески, Блаже, *Кирил Пејчиновиќ, Слово за празниците*, Предговор, Скопје 1968.

Конески, Блаже, *Јоаким Крчовски*, Скопје 1970.

кѢРІЛЛЪ ТѢТОЕЦ ПЕНѢННОВИѢ, *КНИГА СІА ЗОВОМА ОГЛЕДАЛО*, ПИСМЕНЫ КРАЛЕВСКЪ: ОУНІВЕРСИТЕТА ПЕЦАНСКАГО, ВЪ БѢДННѢ ГРАДѢ 1816.

Јоаким, Крчовски, *Чудеса пресвјатија Богородици*, Будим 1817.

Марковиќ, Михајло, *Слепченски патерик – лингвистичка анализа* (магистерска теза), Тетово 2011.

Марковиќ, Михајло, *Преимственост на лексиката меѓу Слепченскиот патерик и Огледало од Кирил Пејчиновиќ и Различна поучителна*

¹³ М. Миовски, *Лексиката во текстовите на Јоаким Крчовски* (магистерска работа во ракопис), Скопје 1974, 90-91;

¹⁴ Б. Конески, *Јоаким Крчовски*, Скопје 1970, 7;

¹⁵ Б. Конески, *Кирил Пејчиновиќ, Слово за празниците, Предговор*, Скопје 1968, 25;

наставленија од Јоаким Крчовски (докторска дисертација во ракопис), Скопје 2015.

Марковиќ, Михајло, „Лексичката наслојка од словенски ареал во два патерика од XIV век“, *Международна славистична конференција „Славистиката и българистиката днес: въпроси, идеи, посоки“*, Благоевград 2015.

Матић, С., *Опис рукописа Народне библиотеке*, Београд 1952.

Миовски, Мито, *Лексиката во текстовите на Јоаким Крчовски* (магистерска работа во ракопис), Скопје 1974.

Новотни, Соња, *Скрипта по старословенски јазик*, Тетово 2007.

Новотни, Соња, В. Десподова, Љ. Митревски, М. Чичева-Алексиќ, *Пролог бр. 72*, Скопје 2006.

Новотни, Соња, В. Десподова, Е. Јачева-Улчар, Љ. Митревски, М. Чичева-Алексиќ, *Трескавечки еухологиум*, Прилеп 2000.

Новотни, Соња, М. Марковиќ, „Компаративни истражувања на лексиката од словенски ареал во некои старословенски ракописи, наспрема состојбата во современиот македонски јазик и во современиот српски јазик“, *НИСУН 2*, Ниш 2013.